

Tulkaava sähköaivo ja beatboxaava Google – konekääntämisen popularisointia 1950-luvulla ja 2010-luvulla

**Jaakko Suominen
Turun yliopisto**

Plenaariesitelmän abstrakti

Käsittelen konekääntämisen julkista esittämistä kahdella eri vuosikymmenellä ja kahden toisistaan poikkeavan esimerkin avulla. 1950-luvulla konekääntämisen kehitystyö liittyi kylmän sodan suurvaltakamppailuihin. Toisaalta julkisuudessa konekääntämistä esiteltiin myös osana laajempaa ihmisen ja tietojenkäsittelykoneen kykyjen vertailua. Tiedotusvälineissä kysyttiin, korvaako kone ihmisen, jos se osaa tulevaisuudessa laskennan ja tuotantolinjojen tarkkailun lisäksi pelata shakkia, säveltää iskelmiä, sepittää runoja ja kääntää tekstejä.

2010-luvulla tietokone ei edelleenkään käännä tekstiä täydellisesti, mutta konekääntäminen on popularisoitunut käyttötilanteissa muun muassa hakukoneiden ja sosiaalisen median käännoistointojen kautta. Vaikka ihmisen ja koneen kykyjen vertailu on edelleen osa julkista keskustelua, koneen rajojen kokeileminen luovalla tavalla tulee esiin arkikäytössä. Esimerkkinä konekääntäjien niin sanotusta luovasta adaptaatiosta toimivat kokeilut, joissa Googlen kääntäjän puhetoimintoa on käytetty musiikin ja musiikkiparodioiden tuottamiseen. Näiden kokeilujen tulokset ovat levinneet laajempaan tietoisuuteen erityisesti sosiaalisen median välityksellä.

Vaikka 1950-luvun ja 2010-luvun konekääntämisen populaarijulkinen keskustelu poikkeavat toisistaan, kummassakin kyse on tietokoneen kykyjen esittelystä ja kokeilemisesta tunteisiin vetoavalla ja leikillisellä tavalla.